

ЗАШТО?

Марта 2008. године пред Међународним кривичним судом за бившу Југославију (МКСЈ) коначно је почео главни претрес у случају Готовина, Маркач и Чермак, који се терете да су, од јула до краја септембра 1995. године, са другима, укључујући и целокупни хрватски политички, војни и полицијски врх из ратног периода, на челу са тадашњим предсједником државе и врховним командантом ОС РХ Фрањом Туђманом учествовали у „*удруженом злочиначком подухвату чији је заједнички циљ био присилно и тирајно уклањање Срба са подручја Крајине, силом, застирањем или пријетњом силом, прогонима, присилним расељавањем, премјештањем и депортацијом, одузимањем и уништавањем имовине и другим средствима*“.

„Процес стољећа“ или „мегапроцес“, како су га назвали хрватски медији, потрајаће најмање четрнаест мјесеци, а оптужба је најавила да ће извести 134 свједока, преко којих ће увести и мноштво материјалних доказа. И одбрана има право да их изведе исто толико, што ће без сумње и искористити.

Пресуда коју ће након главног претреса донјети МКСЈ имаће велики значај и за хрватску државу и за Србе из Хрватске. У случају да судско вијеће потврди оптужници о удруженом злочиначком подухвату, то би била и пресуда хрватској државној политици из ратног периода, али и садашњој држави Хрватској, која је и настала на етничком чишћењу Срба. Другим ријечима протјерани Срби имали би у таквој пресуди МКСЈ правни основ да поврате све што им је силом одузето или што им је ускраћено, укључујући и право на политичку аутономију.

Хрватска власт је свјесна могућих посљедица осуђујуће пресуде, што се огледа и у чињеници да држава плаћа одбрану оптужених генерала и да веома активно учествује у самом поступку.

С обзиром на дужину трајања овог поступка и броја свједока који ће бити саслушани и других материјалних доказа који ће бити изведени, овај процес је својеврсно суочавање с прошлошћу целокупне хрватске јавности, али и упознавање са истином о протеклом рату на подручју Хрватске, целокупне свјетске јавности.

Како ће се то суочавање с прошлошћу и с истином рефлектовати на домаћу и свјетску јавност зависи и од начина презентовања збивања у судници, што се у фази

главног претреса одвија искључиво преко медија. Истина, ТВ пренос из суднице може да се прати преко интернета. Но, мало ко може, све ако има могућност, да га прати по цјеле дане кроз дуги период. Због тога је огромна већина упућена да суђење прати преко домаћих електронских и штампаних медија. Већина људи дневно прочита информације из бар једних новина, или погледа вијести на једној од телевизијских станица, те на основу тога формира своје мишљење о току суђења и сваком појединачном доказу.

Медији играју огроман утицај у савременом свијету, али изгледа да га ми баш нисмо довољно свјесни. За илустрацију те тврдње, објављујемо поруку коју нам је 11. априла 2008. године послала заштићена свједокиња 136 из овог процеса:

„Тао Саво,

Стиранио је то што свједоци одустјају, али није им ни замјерити са једне стране, јер је то код нас тако лоше медијски пропраћено. Свједоци могу да слушају само оно што се изврше у хрватским медијима и то их плаши. Вјероватно им се чини да нема довољно доказа, за њихов а свједочења – да све иде у корист Хрватиа... Огорчена сам на наше медије, јер изгледа да је то стављено по страни – никога не интересује... Било би ложишно да су, с обзиром на значај који суђење има за све Србе, све наше новине одвојиле бар једну страну, као неки фељџон... и извјештавале о томе како је неки свједок рекао ово или оно, а не да сви буду упућени само на нејативне ствари из хрватских медија, љубање по свједоцима, ријечи и реченице извучене из контекста и сл.

Јуче сам се ипак усудила да мало одем на њихове сајтове и видим коментаре о мени, другом свједоку и Флину. Видим да је све толико искаркирано. Можда да сам читала првих дана по повратку не би ми било свеједно (чак на неким форумима иду до те мјере као: "ставала је са четницима, унпрофорцима, а сада са тужоцима"! Смјешно! Сада знам како је звијездама када причају ђагосити о њима.

Слушајући групе свједоке и поређећи хрватска извјештавања заправо видим и колико су усипачени и очајни. Стога је савим разумљиво што све изокрећу, извлаче мање значајне ствари из контекста да би скренули пажњу са кривих. Смјешне су ми изјаве одбране, јер сваки њих кажу да је свједок од осамдесет до деведесет одсто потврдио њихове тезе; да нису изнели докази и сл. Хоће ли се ипак понављати 134 пута, иј. послије сваког свједока? Види се да је иза свих њих изјава оштра паника и да у тој појезу и расјезу злује приче.“